

Lze zachraňovat ohrožené druhy rostlin v botanických zahradách?

Vlastik Rybka, Tomáš Peš

Určitě ano, ale...

nutno splnit několik podmínek:

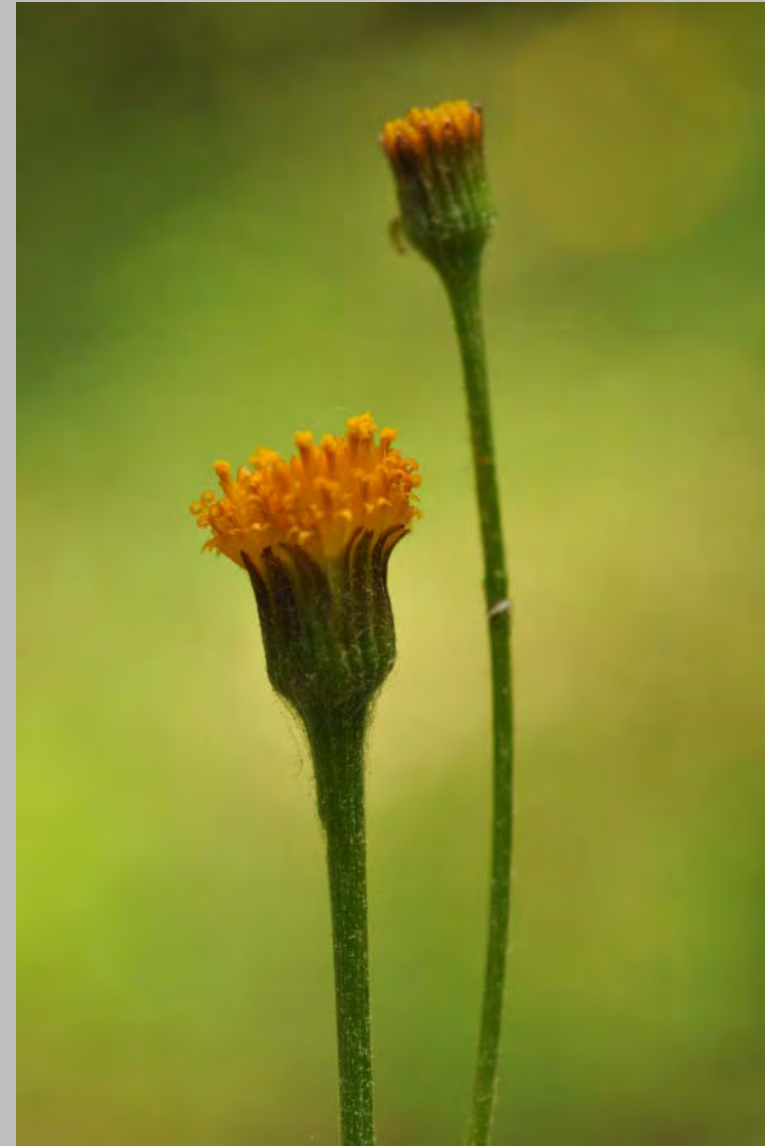
1. Chce to ochrana přírody
2. Chtějí to botanické zahrady
3. Dovedou se na tom domluvit

Pár příkladů, jak to nefunguje

1. *Tephroseris aurantiaca*

- téměř vyhynulý druh
- z 11 lokalit zůstala jediná
- v roce 2015 nalezeno 5 kvetoucích jedinců
- druh je v ZCHÚ, ale ožírá ho zvěř
- byl již ochránářsky řešen a existovala i tkáňová kultura, která v průběhu doby zmizela
- bez akce do roku 2020 patrně zcela vyhyne

Pár příkladů, jak to nefunguje

2. *Jurinea cyanooides*

- téměř vyhynulý druh
- ze skoro 30 lokalit zůstala jediná
- v roce 2014 nalezeny 2 nekvetoucí růžice
- druh je v ZCHÚ, ale ta zarůstá
- je dlouhodobě ochránářsky řešen a udržován v kultuře
- bez akce do roku 2020 patrně zcela vyhyne

Pár příkladů, jak to nefunguje, ale s nadějí

3. *Adenophora liliifolia*

- druh roste ve 4 oblastech
- všude problémy s okusem a obnovou populace
- připravuje se ZP
- je snadno pěstovatelný
- existuje i tkáňová kultura
- do ZP lze zakomponovat větší roli BZ v řešení jednotlivých populací

Pár příkladů, jak to nefunguje, ale s nadějí

4. *Helichrysum arenarium*

- z mnoha oblastí rychle mizí
- kultura je snadná
- BZ mohou hrát úlohu regionálních živých genobank
- současně s tím upozorňovat na nutnost ochrany písčín na příkladu krásného druhu

Pár lepších příkladů

5. *Angelica palustris*

- historicky na 7 lokalitách
- zbyla na poslední, ale i tam vymírala
- nažky sebrány z posledních rostlin a z nich namnožena v kultuře
- po zlepšení podmínek na lokalitě probíhají výsadby na lokalitu v rámci ZP
- kultivace je stále významnou součástí záchrany druhu a poskytuje materiál pro výsadby
- pěstování rostlin zajišťuje Sagittaria

Pár lepších příkladů

6. *Potamogeton praelongus*

- historicky na několika desítkách lokalit ve 4 regionech
- zbyl na poslední, ale i tam vymíral
- ucelený ZP zahrnuje péči o poslední lokalitu, hledání nových vhodných lokalit i pěstování druhu
- pěstování rostlin je stále významnou součástí záchrany druhu – kultura v BÚ AV ČR v Třeboni a tkáňové množení Ing. Páskem dává materiál pro výsadby

Takže zpět k otázkám – Chce to ochrana přírody?

Patrně ano, ale opatrně

- Obavy, oprávněné i subjektivní

Hlavní oprávněné:

- Riziko hybridizace
- Riziko ztráty evidence
- Riziko chorob

Ale všem rizikům lze předcházet nebo je výrazně minimalizovat

Hlavní subjektivní:

- Nedůvěra v BZ a obecně pěstování
- Ztráta kontroly nad procesem

Limity ochrany přírody

- složitá byrokracie povolení
- kromě záchranných programů absence propracované koncepce ochrany dalších vzácných druhů
- není dlouhodobější zdroj financí
- není dostatek aktuálních informací o stavu ohrožených druhů
- není dostatečná provázanost krajů a AOPK

Takže zpět k otázkám – Chtějí to botanické zahrady?

Patrně ano, ale váhavě

Minusy:

- přílišná byrokratická zátěž
- nejasná dlouhodobost
- nezkušenost - náročnost nastavení funkčního systému

X

Plusy

- zvýšení prestiže zahrady
- zvýšení odborné úrovně
- možnost prezentace veřejnosti
- možnost zdroje financí

Limity botanických zahrad

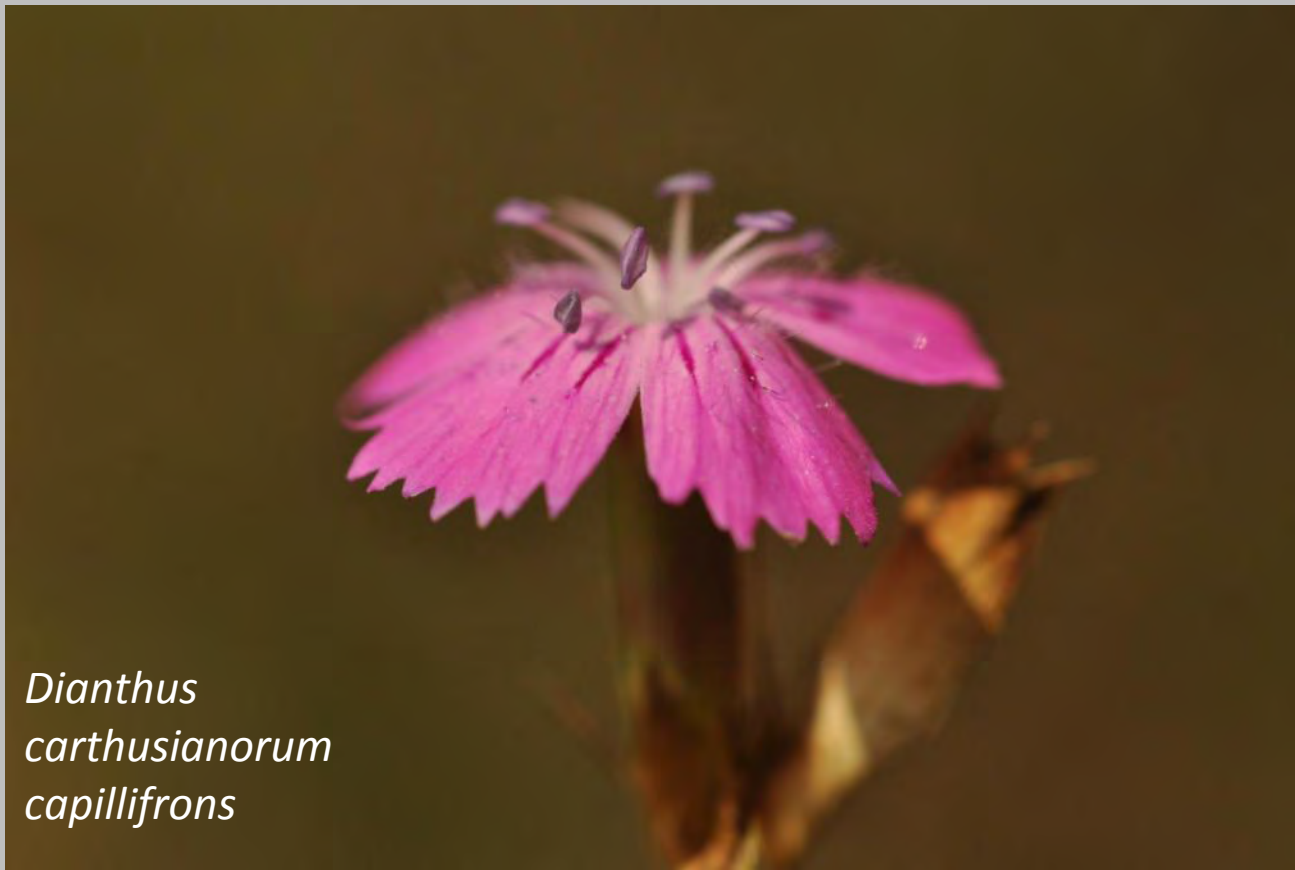
- slabé zaměření na českou a moravskou květenu
- nedostatek expertů a zkušeností
- nedostatečná infrastruktura
- nedostatečná vzájemná spolupráce
- neznalost práce státní ochrany přírody

Takže zpět k otázkám – Dovedou se domluvit?

- když budou chtít tak ano, tento seminář je jedním z dobrých pokusů
- potřebujeme pár dobrých, funkčních příkladů – modelový druh pro start
- potřebujeme dohodu na úrovni Unie BZ a MŽP

Limity domluvy

- schází legislativní rámec – BZ nejsou legislativně jednotně ukotveny
- schází jasně formulovaná vize náplně spolupráce

*Dianthus
carthusianorum
capillifrons*

